

EDUCATIEVE BACHELOR KLEUTERONDERWIJS

Bachelorproef

**Motivatie en doorzetting
ZELFREGULERENDE VAARDIGHEDEN**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Dankwoord.....	3
1 Oriënteren en richten	4
1.1 Beschrijving van praktijkprobleem	4
1.2 Onderzoeksdoel	4
1.3 Centrale onderzoeksvraag met deelvragen	4
2 Plannen	5
3 Data verzamelen en analyseren.....	8
4 Ontwerpen	17
4.1 Ontwerpcriteria	17
4.2 Ontwerp.....	22
5 Concluderen en reflecteren.....	24
5.1 Praktijkprobleem.....	24
5.2 Onderzoeksvraag en deelvragen.....	24
5.3 Wat is zelfregulerend leren?	25
5.4 Wat is motivatie/doorzettingsvermogen en wat is de link met zelfregulerend leren?	25
5.5 Welke acties kan je als leerkracht ondernemen om te werken aan motivatie en doorzettingsvermogen?	25
5.6 Het werkveld.....	26
5.7 Kritische blik	26
5.8 Persoonlijke groei	26
5.9 De toekomst	27
Literatuurlijst	28
Bijlagen	30
Het interview met mevrouw Natalie Boelen:	35

Dankwoord

Een leerrijk eindwerk met een uitdaging waaraan veel energie en tijd werd geschonken. Dat is de definitie van deze bachelorproef. Ze gaf mij de kans om mij te verdiepen in dit zeer interessante onderwerp waardoor ik als kleuterleerkracht nog meer bedreven voor de klas zal staan.

Het voltooien van mijn bachelorproef zou niet mogelijk geweest zijn zonder de steun en begeleiding van vele mensen die mij bijstonden tijdens deze intensieve periode.

Eerst en vooral wil ik mijn oprechte dank uitspreken aan mijn promotor, mevrouw Jolien Quinten, voor haar onschatbare begeleiding en motivatie gedurende het hele onderzoeksproces. Haar inzicht en feedback hebben in belangrijke mate bijgedragen aan de succesvolle afronding van mijn onderzoek.

Mijn oprechte dank gaat ook naar mevrouw Natalie Boelen voor de waardevolle inzichten en bijdragen die ik gekregen heb tijdens het interview. De informatie die zij mij gaf, verrijkte mijn onderzoek en verdiepte mijn kennis over het onderwerp.

Ik wil ook mijn oprechte waardering uitspreken voor mijn stagebegeleider Christa Robijns en de collega's van de school VBS Kers en Pit te Heers. Ze hebben mij verwelkomd, ondersteund en aangemoedigd tijdens mijn stage. Hun enthousiasme en interesse in mijn onderzoek motiveerden mij om door te zetten en droegen bij aan mijn groei als toekomstige leerkracht.

Mijn dank gaat ook uit naar de kleuters voor hun bereidheid om deel te nemen aan mijn onderzoek. Hun enthousiaste medewerking zorgde voor verdieping in mijn onderwerp en zij droegen bij aan de relevantie en impact van mijn werk.

Verder wil ik mijn familie en vrienden bedanken voor hun onvoorwaardelijke steun, aanmoediging en begrip gedurende deze intense periode. Jullie geloof in mij heeft me kracht gegeven om door te gaan, zelfs op momenten van twijfel.

Tot slot wil ik mijn oprechte dank uitspreken aan alle personen en instanties die bijdroegen aan de totstandkoming van mijn bachelorproef.

Dank je wel!

Indra Leemans

1 Oriënteren en richten

1.1 Beschrijving van praktijkprobleem

Voor mijn bachelorproef koos ik bewust om mijn stage een heel schooljaar in dezelfde klas en dezelfde school te doen zodat ik de evolutie van de kleuters gericht kon onderzoeken en beoordelen. Tijdens mijn stage in de derde kleuterklas van VBS Kers en Pit te Heers observeerde ik samen met mijn mentor juf Christa de kleuters tijdens het werken. Hieruit leerden we dat het probleem bij sommige kleuters een gebrek is aan verantwoordelijkheidszin bij het nemen van beslissingen of het nakomen van verplichtingen. Dit kan gaan over het afwerken van bepaalde taken of het opruimen van het speelgoed in de klas. Ze hebben het moeilijk om obstakels te overwinnen of volhouden bij uitdagingen. Ze vertonen een gebrek aan discipline, geduld, motivatie en hebben weinig tolerantie voor frustratie en falen, terwijl dit toch normaal is en deel uitmaakt van het leerproces. Het stellen van haalbare doelen zal bij elke kleuter verschillen. Sommigen zullen de taken beter begrijpen en vlotter kunnen afwerken en hebben ook meer doorzettingsvermogen. Andere kleuters vinden de opdracht ingewikkeld, verliezen hierdoor vlug hun interesse en hebben het dan moeilijk om de taken af te werken. Om de motivatie van de kleuter te behouden, is een gedifferentieerde aanpak van belang. In de derde kleuterklas krijgen zowel de leerkracht als ikzelf regelmatig te maken met een gebrek aan verantwoordelijkheidszin tijdens de activiteiten. Een veranderde thuissituatie, angst voor falen en/of vermoeidheid kunnen aan de basis liggen van het probleem. Het welbevinden en een veilig gevoel zijn belangrijk voor de kleuter. Als de kleuter niet goed in zijn vel zit, zal hij nauwelijks in staat zijn om te leren of taken uit te voeren. Dit kan leiden tot frustraties, ontevredenheid en een laag zelfbeeld. Kinderen die thuis niet gewend zijn om taken af te werken zullen ook in de klas veel vlugger geneigd zijn op te geven en minder gemotiveerd zijn.

1.2 Onderzoeksdoel

Met mijn praktijkgericht onderzoek wil ik inzetten op de zelfregulerende vaardigheden, voornamelijk op de focuspunten 'motivatie en doorzettingsvermogen' van kleuters. Het onderzoek richt zich voornamelijk op het ontwerpen van een toolbox voor de leerkrachten waarmee ze de motivatie en het doorzettingsvermogen bij de kleuters van de derde kleuterklas kunnen stimuleren.

1.3 Centrale onderzoeksvraag met deelvragen

De centrale onderzoeksvraag:

Hoe kunnen we een toolbox ontwikkelen om de motivatie en het doorzettingsvermogen bij kleuters van de derde kleuterklas van kleuterschool VBS Kers en Pit te ondersteunen en te versterken bij de uitvoering van een opdracht?

De deelvragen:

1. **Wat is zelfregulerend leren?**
2. **Wat is motivatie/doorzettingsvermogen en wat is de link met zelfregulerend leren?**
3. **Welke acties kan je als leerkracht ondernemen om te werken aan motivatie en doorzettingsvermogen?**

Bijsturingen na reflectie

Beschrijving van het praktijkprobleem moest beknopt geformuleerd worden, dit heb ik nadien aangepast. Bij mijn deelvragen mocht ik geen ja-nee vragen formuleren. Dit heb ik verbeterd. Mijn deelvragen moesten een link hebben met mijn centrale onderzoeksvraag. Dit is ook aangepast

2 Plannen

De deelvragen	De onderzoeksactiviteit	De timing
1. Wat is zelfregulerend leren? <ul style="list-style-type: none">- Wat zijn de voordelen van zelfregulerend leren voor kleuters?	<ul style="list-style-type: none">- Bestuderen van de literatuur (boek + zie bronnenlijst)- Expert interviews (Mevrouw Natalie Boelen).	September - november 6 december 2023, 14:15 uur.

<p>2. Wat is motivatie/doorzettingsvermogen en wat is de link met zelfregulerend leren?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe kan je kleuters motiveren om een opdracht uit te voeren? - Wat zijn de verschillende soorten motivatie bij kleuters? - Hoe kunnen de kleuters elkaar onderling motiveren? - Hoe beïnvloedt doorzettingsvermogen en het leerproces? - Hoe beïnvloeden dagelijkse stemmingsschommelingen en de aard van opdrachten de mate van het doorzettingsvermogen en bij kleuters? 	<ul style="list-style-type: none"> - Bestuderen van de literatuur (boek + zie bronnenlijst) - Bezoek/observatie in school bij leerkracht die bewust bezig is met zelfregulerend leren vanuit de theorie. - Observeren van de dagelijkse onderwijspraktijk bij de mentor (beginsituatie? hoe pakt zij dit aan?) / analyseren (eventueel beeldfragmenten maken) ⇒ Via een meetinstrument dat ik zelf heb opgesteld, gebaseerd op verschillende bronnen. (zie bijlage) - Expert interviewen (Mevrouw Natalie Boelen). 	<p>September - november</p> <p>Januari 2024</p> <p>Gedurende mijn stageperiode</p> <p>Verschillende momenten geobserveerd en geregistreerd</p> <p>6 december 2023, 14:15 uur.</p>
<p>3. Welke acties kan je als leerkracht ondernemen om te werken aan motivatie en doorzettingsvermogen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe kan het creëren van een stimulerende leeromgeving de motivatie vergroten? - Hoe kunnen motivatiekaartjes de motivatie van leerlingen beïnvloeden? 	<ul style="list-style-type: none"> - Bestuderen van de literatuur (boek + zie bronnenlijst!) - Bezoek/observatie in school bij leerkracht die bewust bezig is met zelfregulerend leren vanuit de theorie. - Observeren van de dagelijkse onderwijspraktijk bij de mentor / analyseren (eventueel beeldfragmenten maken mits 	<p>September - november</p> <p>Januari 2024</p> <p>Gedurende mijn stageperiode</p>

	<p>toestemming)</p> <p>⇒ Via een *meetinstrument dat ik zelf heb opgesteld. (bijlage)</p> <p>- Expert interviewen (Mevrouw Natalie Boelen).</p>	<p>Verschillende momenten geobserveerd en geregistreerd 6 december 2023, 14:15 uur.</p>
--	---	--

Bijsturingen na reflectie

Onderzoeksactiviteiten concreter gemaakt. Gedetailleerder beschrijven van de verschillende onderzoeksactiviteiten.

***Waarom** heb ik gekozen om zelf een meetinstrument te maken?

Meetinstrumenten of observatietools die ik online vond waren verouderd en voldeden niet aan de voorwaarden voor mijn onderzoek. Ik baseerde mij op de kijkwijzer van Ferre Laevers. Deze gebruiken wij in de opleiding om de betrokkenheid en het welbevinden van de kleuter te meten. Aan de hand van mijn meetinstrument wil ik een beter zicht krijgen op de motivatie en het doorzettingsvermogen van de betrokken kleuter.

- **Voordelen** van het meetinstrument:
Ik kan onmiddellijk een zicht krijgen op de punten waar we de kleuter nog kunnen bijsturen. De vragen op het meetinstrument zijn specifiek gericht op mijn onderzoeksdoel.
- **Nadelen** van het meetinstrument:
De ingevulde scores op het meetinstrument zullen altijd momentopnames zijn. Er zullen altijd nog meerdere punten zijn waar we scores op kunnen geven omdat iedere kleuter zo uniek is.
- Je moet het meetinstrument verschillende keren gebruiken om voor elke taak de motivatie en het doorzettingsvermogen in kaart te brengen: neemt veel tijd in beslag.

3 Data verzamelen en analyseren

Als aanvulling op mijn drie deelvragen (nummering 1,2,3) vond ik nog interessante informatie die ik hieronder verder toelicht.

Deelvraag van onderzoek	Geplande onderzoeksactiviteit (nummers per deelvraag)	☐ Reflectie op dataverzameling ☐ Wat besluit ik uit deze dataverzameling? ☐ Wat is belangrijk voor het verdere onderzoek? Moet ik aanpassingen doen aan mijn planning / onderzoek? Wat is mijn volgende stap? ☐ Wat neem ik uit deze dataverzameling mee naar mijn ontwerp = ontwerpeisen? ☐ Welke opgedane informatie en ervaring kan ik zeker gebruiken bij het formuleren van een antwoord op mijn deelvraag?
<p>Deelvraag 1: Wat is zelfregulerend leren?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zijn de voordelen van zelfregulerend leren voor kleuters? 	<p>Onderzoeksactiviteit 1</p>	<p>Literatuurstudie: <u>Wat is zelfregulerend leren?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - 'Zelfregulerend leren is het <i>cyclisch proces</i> waarbij een lerende zijn <i>gedrag, gedachten, gevoelens én motivatie</i> zelf richting geeft met het oog op het bereiken van zijn <i>leerdoelen</i> en afhankelijk van zijn <i>context</i>.' <p><i>Bron: Peeters, J. P. (2022c). Zelfregulerend leren HOE? ZO! (1ste editie). Lannoo Campus.</i></p> <p><u>Wat zijn de voordelen van zelfregulerend leren voor kleuters?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Zelfregulatie heeft een grote impact op leerprestaties en leermotivatie <ul style="list-style-type: none"> • Jonge kinderen blijken net heel gevoelig te zijn voor instructie over zelfregulerende vaardigheden omdat ze nog in volle ontwikkeling zijn <p><i>Bron: Peeters, J. P. (2022c). Zelfregulerend leren HOE? ZO! (1ste editie). Lannoo Campus.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Zelfregulerend leren versterkt leerprestaties en bevordert onderwijsgelijkheid <ul style="list-style-type: none"> • Middel om onderwijsgelijkheid te verkleinen: het is een manier om de kloof bij kleuters uit kansarme gezinnen te verkleinen

		<ul style="list-style-type: none"> - Kleuters leren om te reflecteren op hun eigen leerproces en hier zelf eigenaar van te worden <p><i>Bron: (Kirschner, P. A. K., Claessens, L. C., & Raaijmakers, S. R. (z.d.). Op de schouders van reuzen. didactiefonline, 47.</i></p>
	Onderzoeksactiviteit 2	<p>Het interview met experte mevrouw Natalie Boelen: Volgens Mevrouw Natalie Boelen komt de essentie van zelfregulerend leren erop neer dat de kinderen hun eigen leren zelf in handen kunnen nemen, zelf beslissingen kunnen nemen in functie van het eigen leerproces. Een tweede belangrijke punt is dat ze dit op een actieve manier kunnen doen.</p> <p><i>Bron: (Bachelorproef - Het interview - Mevrouw Natalie Boelen.pdf, z.d.)</i></p>
	Onderzoeksactiviteit 3	<p>Observeren van de dagelijkse klaspraktijk bij de mentor (beginsituatie, hoe pakt zij dit aan?) Mijn mentor maakte een kaartje met hierop vier opdrachten. De vier opdrachten moesten binnen de week afgewerkt zijn. De kinderen mochten zelf plannen wanneer ze de opdrachten zouden uitvoeren. Op het kaartje stond langs elke opdracht een afbeelding van drie emoties (blij, boos, verdrietig). Op het einde van de week moesten de kinderen aanduiden hoe ze de uitvoering van de opdrachten ervaren (geslaagd = blij , niet geslaagd = boos/verdrietig). De kinderen die hun opdrachten niet afwerkten konden op deze manier bijgestuurd en gemotiveerd worden om de opdracht op een andere manier aan te pakken. Zo kregen ze toch voldoening bij de afwerking.</p>
	<p>Antwoord op de deelvraag: De voordelen van zelfregulerend leren is dat de kleuters zelf leren inschatten hoe ze hun taken willen/kunnen afwerken binnen de gestelde tijd waardoor ze een grote voldoening ervaren als ze slagen. De kleuters leren reflecteren over hun eigen leerproces: vinden ze het fijn om te doen of niet? Wanneer kinderen een opdracht</p>	

	<p>als minder fijn ervaren kan je als leerkracht vragen stellen en inspelen op de interesses van het kind terwijl je nog steeds aan hetzelfde doel werkt.</p> <p>Definitie zelfregulerend leren: 'Zelfregulerend leren is het <i>cyclisch proces</i> waarbij een lerende zijn <i>gedrag, gedachten, gevoelens én motivatie</i> zelf richting geeft met het oog op het bereiken van zijn <i>leerdoelen</i> en afhankelijk van zijn <i>context</i>.'</p>	
	<p>Onderzoeksactiviteit 1</p>	<p>Literatuurstudie: <u>Wat is motivatie?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Gemotiveerd zijn betekent dat een kind in beweging komt en gaat handelen. Het gaat om gedrag dat leren bevordert bij een taak die het kind uitvoert. Dat wil zeggen dat het beter lukt om jezelf bij de taak te houden. <p>Bronnen: <i>Intrinsieke motivatie - uitleg. (z.d.). https://wij-leren.nl/intrinsieke-motivatie.php Meddens, R. (2023, 31 augustus). 8 manieren om je kind te motiveren. Psychogoed. https://psychogoed.nl/8-manieren-om-kind-motiveren/ ('Intrinsieke motivatie verhogen', z.d.) (Van Der Aalsvoort et al., 2015)</i></p> <p><u>Wat is doorzettingsvermogen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Doorzettingsvermogen is het vermogen vol te houden totdat een taak af is. Doelgericht doorzettingsvermogen betekent dat je het doel waaraan je werkt wil behalen en daar ook moeite voor wil doen. <p>Bron: <i>(Gedragsproblemen in de klas, 2023) Peeters, J. P. (2022c). Zelfregulerend leren HOE? ZO! (1ste editie). Lannoo Campus.</i></p> <p><u>Hoe kan je kleuters motiveren om een opdracht uit te voeren?</u></p>

		<ul style="list-style-type: none"> - Het kind motiveren om zichzelf te overwinnen: geef het kind complimenten, moedig haar/hem aan. - Afwisseling in activiteiten zodat het kind gemotiveerd en geïnteresseerd blijft. - Belevingswereld van het kind aanspreken. - Voorzie een rustig hoekje: sommige kinderen hebben nu eenmaal nood aan stilte en rust. - Als het moeilijk gaat het kind motiveren door eventueel in het begin even op gang te helpen en gerust te stellen. - Kind in het begin betrekken bij het maken van een planning → eigen inbreng = meer motivatie. - De opdracht in kleinere delen opsplitsen: de taak stap voor stap afwerken met behulp van een stappenplan. <p>Bron: <i>'Je kind motiveren: 18 tips en oefeningen', z.d</i> <i>Zelfstandig werken - Zwols model. (z.d.). http://www.zwols-model.nl/vaardigheden/het-jonge-kind/uitwerking-model-voor-kleuters/3-1-zelfstandig-werken</i> <i>Stappenplan zelfstandig werk. (z.d.). Stappenplan zelfstandig werk. https://cdn.klasse.be/wp/wp-content/uploads/2015/06/Stappenplan-zelfstandig-werk.pdf</i> <i>Peeters, J. P. (2022c). Zelfregulerend leren HOE? ZO! (1ste editie). Lannoo Campus.</i> <i>Hoe maak je een rust- en emotiehoek thuis (of in de klas)? Mamabaas. (2022, 11 mei). Mamabaas. https://www.mamabaas.be/content/hoe-maak-je-een-rust-en-emotiehoek-thuis-de-klas</i></p> <p><u>Wat zijn de verschillende soorten motivatie bij kleuters?</u> Intrinsieke motivatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het kind doet een activiteit omdat hij het interessant/leuk vindt. De drang om te leren komt van binnenuit en het leren verloopt spelenderwijs.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> - Intrinsieke motivatie is heel belangrijk omdat het kind zelf verantwoordelijkheid neemt; hij wil zelf zijn taak afronden. De werkmotivatie en het welbevinden van het kind wordt verhoogd. <p>Extrinsieke motivatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het kind doet een activiteit omdat daar een beloning/straf tegenover staat. <p>Bronnen: <i>(‘Intrinsieke motivatie verhogen’, z.d.) (Van Der Aalsvoort et al., 2015) Peeters, J. P. (2022c). Zelfregulerend leren HOE? ZO! (1ste editie). Lannoo Campus. Nro. (2024b, januari 4). Hoe kun je leerlingen intrinsiek motiveren? Leraar24. https://www.leraar24.nl/49967/hoe-kun-je-leerlingen-intrinsiek-motiveren/ De Wilde, B. (2024, 15 januari). Leerlingen motiveren: vragen aan expert Maarten Vansteenkiste. Klasse. <a href="https://www.klasse.be/125776/hoe-motiveer-leerlingen-vansteenkiste-motivatie/Onderwijscommunity. (2022, 29 november). Leerlingen intrinsiek motiveren - Onderwijscommunity.</i></p> <p><u>Hoe beïnvloedt doorzettingsvermogen het leerproces?</u></p> <ul style=" list-style-type:="" none;"=""> - Kinderen die in staat zijn hun eigen gedrag te reguleren zullen vlotter vaardigheden zoals lezen, schrijven en rekenen kunnen aanleren. Wanneer kinderen zelf keuzes mogen maken, zijn ze gemotiveerder en worden hun leerresultaten verhoogd. Doordat kleuters de ruimte en het vertrouwen krijgen om eigen plannen uit te voeren zullen ze meer geneigd zijn om door te zetten om zo een goed resultaat te behalen. <p>Bron: <i>(Angelique, 2023) Peeters, J. P. (2022c). Zelfregulerend leren HOE? ZO! (1ste editie). Lannoo Campus.</i></p> </i></p>
--	--	---

	<p>Onderzoeksactiviteit 2</p>	<p>Het interview met experte mevrouw Natalie Boelen: <u>Hoe kunnen de kleuters elkaar onderling motiveren?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - “Op het einde van de dag doen we een waarderingsrondje / motiverendje om de dingen die je door de dag benoemde, ‘s avonds vast te zetten... Ze kunnen aan elkaar een kaartje met positieve tekst geven: ”Jij hebt mij heel erg geholpen daar, dank je wel!” Alles begint echter bij de leerkracht die deze zinnen regelmatig herhaalt. Je kan deze positieve quotes dan ook in de vorm van prentjes meegeven aan de kinderen en zij kunnen deze doorgeven aan elkaar. Als er in de klas een cultuur heerst van: “Kijk, we motiveren elkaar en op die manier kan je jezelf ook motiveren dan ga je automatisch ook meer doorzetten in de klas en een positieve sfeer scheppen.” <p><i>Bron: (Bachelorproef - Het interview - Mevrouw Natalie Boelen.pdf, z.d.)</i></p> <p><u>Hoe beïnvloeden dagelijkse stemmingsschommelingen en de aard van opdrachten de mate van het doorzettingsvermogen bij kleuters?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ‘Belangrijk: onderscheid maken of het kindje zijn dag wel/niet heeft, of hij/zij misschien ziek is; ligt het aan het soort opdracht en de algemene betrokkenheid? Dan kan je er wel over nadenken hoe je de zaken kan keren/aanpakken zodat het kind meer gemotiveerd wordt. - Altijd eerst de vraag stellen: waarom is het kind vandaag niet betrokken? Dat kan gebeuren en dat is oké, dan proberen we gewoon morgen opnieuw.’ <p><i>Bron: (Bachelorproef - Het interview - Mevrouw Natalie Boelen.pdf, z.d.)</i></p>
		<p>Antwoord op de deelvraag: Motivatie en doorzettingsvermogen hangt sterk af van de gemoedstoestand van het kind op dat moment. Voelt het kind zich goed, dan zal het zich openstellen om dingen te leren, zijn doelstellingen na te streven. Het is belangrijk dat het kind de taak nuttig, leuk en interessant vindt alsook dat er een positieve, motiverende sfeer</p>

	<p>in de klas heerst. Soms kan een mascotte (motivatiemannetje) het kind extra steun geven. Een waarderingsrondje/motivatierondje op het einde van de dag kan ook een extra stimulans zijn om de opdracht binnen de gestelde termijn uit te voeren.</p>	
<p>Deelvraag 3: Welke acties kan je als leerkracht ondernemen om te werken aan motivatie en doorzettingsvermogen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe kan het creëren van een stimulerende leeromgeving de motivatie vergroten? - Hoe kunnen motivatiekaartjes de motivatie van leerlingen beïnvloeden? 	<p>Onderzoeksactiviteit 1</p>	<p>Literatuurstudie <u>Welke acties kan je als leerkracht ondernemen om te werken aan motivatie en doorzettingsvermogen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Spelenderwijs dingen leren: inspelen op de belevingswereld van het kind - Opdracht in kleinere delen opsplitsen met tussenin een pauze waarin ze iets leuk kunnen doen - Het visualiseren van de verschillende stappen van de opdracht <p>Bron: <i>(‘Je kind motiveren: 18 tips en oefeningen’, z.d.)</i> <i>Zelfinstructie met behulp van de ‘Beertjesmethode’. (z.d.). Lbbo. https://www.lbbo.nl/wp-content/uploads/2021/01/12024LBBOjanuari2021pag6-10.pdf</i> <i>Peeters, J. P. (2022c). Zelfregulerend leren HOE? ZO! (1ste editie). Lannoo Campus.</i> <i>Keur, O. (2024, 9 januari). Lesmaterialen. Greenpeace Nederland. https://www.greenpeace.org/nl/lesmaterialen/</i></p> <p><u>Hoe kan het creëren van een stimulerende leeromgeving de motivatie vergroten?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De klasomgeving speelt een grote rol. Tijdens het uitvoeren van een opdracht zullen er verschillende reacties zijn uit je omgeving. Deze reacties zullen een invloed hebben op de ontwikkeling van de intrinsieke motivatie. <p>Bron: <i>(‘Je kind motiveren: 18 tips en oefeningen’, z.d.)</i></p> <p><u>Hoe kunnen motivatiekaartjes de motivatie van leerlingen beïnvloeden?</u></p>

		<ul style="list-style-type: none"> - Wanneer de leerkracht investeert in verbinding is de leerkracht-kind relatie sterker en kan je samen sneller doelen nastreven. Motivatiekaartjes/waarderingskaartjes kunnen hierbij helpen. <p>Bronnen: <i>(‘Motiveer je leerlingen met kanskaarten’, 2023)</i> <i>(‘Motivatiemeter: leergoesting zichtbaar maken’, 2020)</i></p>
	<p>Onderzoeksactiviteit 2</p>	<p>Het interview met experte mevrouw Natalie Boelen: <u>Welke acties kan je als leerkracht ondernemen om te werken aan motivatie en doorzettingsvermogen?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Positief zijn, complimentjes geven, benoemen wat je ziet, - Tegenslag/een slechte dag/geen zin: zeggen dat het oké is maar toch vragen om te proberen en of het wel gaat lukken, vragen wat nodig is om het te laten lukken, ... <p><u>Hoe kan het creëren van een stimulerende leeromgeving de motivatie vergroten?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ‘Zorgen voor een goed welbevinden en een goede betrokkenheid. Als deze laag is, moet je je aanbod en aanpak bijsturen in functie van die motivatie en betrokkenheid. Dan moet je echt terug naar de kern, terug naar de hoeken, betrokkenheid, opdrachten afgestemd op ZNO. Als je dit hebt zullen ze doorzetten en dan speelt die binnenklasdifferentiatie een grote rol. Je stemt je aanbod af op de individuele noden van het kind. ‘Wanneer je dit kan, zullen de kinderen weer sneller gemotiveerd zijn en doorzetten.’ <p><u>Hoe kunnen motivatiekaartjes de motivatie van leerlingen beïnvloeden?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - “Op het einde van de dag doen we een waarderingsrondje / motivatierondje om de dingen die je door de dag benoemde, vast te zetten... Ze kunnen aan elkaar

		<p>een kaartje geven: "Jij hebt mij heel erg geholpen daar, dank je wel!" Alles begint echter bij de leerkracht die de zinnen regelmatig herhaalt. Je kan deze positieve quotes dan ook in de vorm van prentjes meegeven aan de kinderen en zij kunnen deze doorgeven aan elkaar. Als er een cultuur heerst in de klas van: kijk, we motiveren elkaar en op die manier kan je jezelf ook motiveren, ga je automatisch ook meer doorzetten in de klas en een positieve sfeer scheppen."</p> <p><i>Bron: (Bachelorproef - Het interview - Mevrouw Natalie Boelen.pdf, z.d.)</i></p>
<p>Antwoord op de deelvraag: De leerkracht kan verschillende acties ondernemen om de motivatie bij kleuters te verhogen. De klasomgeving speelt hierin een belangrijke rol. Als er een positieve sfeer heerst in de klas zullen de kinderen vlugger geneigd zijn om vlot mee te werken en elkaar te helpen/motiveren. Waarderingsrondjes/motivatierondjes op het einde van de dag kunnen bijdragen aan een positieve sfeer tussen de kinderen onderling maar ook aan de motivatie van de kleuter zelf. Het is belangrijk dat je rekening houdt met binnenklasdifferentiatie. Voor ieder kind geldt een andere aangepaste aanpak. Bijvoorbeeld: een zandloper zal sommige kinderen extra motiveren om de opdracht binnen de gestelde tijd af te werken.</p>		

Bijsturingen na reflectie
 In de antwoorden op mijn deelvragen vond ik nog interessante informatie/aanvullingen die ik rangschikte door middel van een aantal subvragen. Al gauw ontdekte ik dat dit niet echt duidelijk was, heb ik de subvragen geschrapt en de aanvullende informatie in duidelijke volgorde genoteerd. In het antwoord op mijn eerste deelvraag vermeldde ik een actie die in feite thuishoorde bij mijn ontwerp. Ik heb deze verwijderd en bij het ontwerp gevoegd.

4 Ontwerpen

4.1 Ontwerpcriteria

De ontwerpeisen	Hoe zie je dit terug in mijn ontwerp?	Bronnen
<p>1. Mijn ontwerp moet kinderen stimuleren om zelfstandig te kunnen werken.</p>	<p>Het is de bedoeling dat de kleuters zelf leren inschatten hoe ze hun taak kunnen afwerken binnen de week. Hiervoor maken ze zelf hun planning voor de uitvoering en afwerking.</p> <p><i>De leerkracht maakt een kaart die onderverdeeld is in vijf vakjes (weekdagen). De kaartjes met de verplichte opdrachten van de week zijn ter beschikking van de kleuters. De kleuters beslissen zelf op welke dag ze een bepaalde verplichte taak uitvoeren. Ze kleven het kaartje van de desbetreffende taak bij de gekozen dag en plaatsen een vinkje wanneer de taak afgewerkt is.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - ('Motivatiemeter: leergoesting zichtbaar maken', 2020) - Peeters, J. P. (2022c). <i>Zelfregulerend leren HOE? ZO! (1ste editie)</i>. Lannoo Campus. - <i>Zelfstandig werken - Zwols model</i>. (z.d.). http://www.zwols-model.nl/vaardigheden/het-jonge-kind/uitwerking-model-voor-kleuters/3-1-zelfstandig-werken - <i>Stappenplan zelfstandig werk</i>. (z.d.). <i>Stappenplan zelfstandig werk</i>. https://cdn.klasse.be/wp/wp-content/uploads/2015/06/Stappenplan-zelfstandig-werk.pdf - <i>Zelfinstructie met behulp van de 'Beertjesmethode'</i>. (z.d.).

		<p><i>Lbbo. https://www.lbbo.nl/wp-content/uploads/2021/01/12024LBB0januari2021pag6-10.pdf</i></p>
<p>2. Het ontwerp moet een rustige, prikkelarme omgeving voorzien.</p>	<p>We voorzien een rustig hoekje. We zorgen voor hulpmiddelen om een prikkelarme omgeving te creëren (koptelefoon, scherm).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>fliphtml5.com. (2020, 5 mei). Een rustige ruimte op de speelplaats - Flipboekje Pagina 1-40 FlipHTML5. https://fliphtml5.com/fogpj/fwuz/basic</i> - <i>Hoe maak je een rust- en emotiehoek thuis (of in de klas)? Mamabaas. (2022, 11 mei). Mamabaas. https://www.mamabaas.be/content/hoe-maak-je-een-rust-en-emotiehoek-thuis-de-klas</i>
<p>3. Mijn ontwerp moet altijd interessante activiteiten voorzien (inspelen op de intrinsieke motivatie van de kinderen).</p>	<p>Het is belangrijk dat de kleuters geïnteresseerd zijn in de opgegeven taak. Inspelen op de interesses van de kleuters.</p> <p>Als extra ondersteuning kan je een kaartje met de opdrachten van de week voorzien. Op de kaartjes staan ook drie emoticons die door de kleuters kunnen aangeduid worden naargelang hoe ze zich voelen bij het uitvoeren van de opdracht.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Nro. (2024b, januari 4). Hoe kun je leerlingen intrinsiek motiveren? Leraar24. https://www.leraar24.nl/49967/hoe-kun-je-leerlingen-intrinsiek-motiveren/</i> - <i>De Wilde, B. (2024, 15 januari). Leerlingen motiveren: vragen aan expert Maarten Vansteenkiste. Klasse.</i>

		<ul style="list-style-type: none"> - https://www.klasse.be/125776/hoemotiveerleerlingenvansteenkiste-motivatie/ Onderwijscommunity. (2022, 29 november). <i>Leerlingen intrinsiek motiveren - Onderwijscommunity.</i> - https://onderwijscommunity.nl/podcast/leerlingen-intrinsiek-motiveren/ - <i>25 Tips om je kind te motiveren. (z.d.). Wijsr.</i> https://wijsr.com/blog/25-tips-om-je-kind-te-motiveren/
<p>4. Mijn ontwerp moet inzetten op een positieve groepsvorming, de leerkracht stimuleert de verbondenheid en de motivatie d.m.v. een waarderingsrondje/motivatierondje.</p>	<p>Ik doe op het einde van de dag een motivatierondje/waarderingsrondje met de kleuters d.m.v. het motivatiemannetje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Post groep1-2. (z.d.). Groep1-2.</i> https://www.groep1-2.com/post/kleuters-effectieve-feedback-geven - <i>Juffrouwemke. (2023, 25 februari). Geef je groep een complimentenles. Juffrouw Femke.</i> https://juffrouwemke.com/2022/09/11/geef-je-groep-complimentenles/

<p>5. Mijn ontwerp voorziet een visueel stappenplan van de verschillende onderdelen van de taak</p>	<p>Als de kinderen halverwege een activiteit de focus verliezen kunnen ze altijd terugvallen op het visueel stappenplan om na te gaan in welk stadium van de afwerking ze zich bevinden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Stappenplan zelfstandig werk. (z.d.). Stappenplan zelfstandig werk.</i> https://cdn.klasse.be/wp/wp-content/uploads/2015/06/Stapenplan-zelfstandig-werk.pdf - <i>Zelfinstructie met behulp van de "Beertjesmethode". (z.d.). Zelfinstructie met behulp van de 'Beertjesmethode'.</i> https://www.lbbo.nl/wp-content/uploads/2021/01/12024LBBOjanuari2021pag6-10.pdf - <i>Concentratie bij kleuters – Kleuteruniversiteit. (2023, 17 juni).</i> https://kleuteruniversiteit.nl/2023/06/concentratie-bij-kleuters/
<p>6. Mijn ontwerp voorziet een beoordelingsblad van de voorziene verplichte opdrachten van die week en de kinderen duiden een emoticon aan.</p>	<p>Ik maak een kaartje met vier opdrachten die de kinderen hebben uitgevoerd gedurende de week. Het is de bedoeling dat de kinderen door middel van de emoticons hun gevoel weergeven. Zo kan de leerkracht hierop beter inspelen/afstemmen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>De Maeght, C. (2021b, november 22). Motivatiemeter: leergoesting zichtbaar maken. Klasse.</i> - <i>Post groep1-2. (z.d.-b). Groep1-2.</i> https://www.groep1-2.com/post/observeren-en-registreren-bij-kleuters

<p>7. Mijn ontwerp moet eenvoudig van uitzicht zijn zodat de kleuters onmiddellijk begrijpen hoe het werkt.</p>	<p>Het materiaal moet verzorgd en duurzaam zijn. Het moet er vrolijk uitzien en duidelijk zijn. Het moet de kinderen aanspreken.</p>	<p>- <i>Keur, O. (2024, 9 januari). Lesmaterialen. Greenpeace Nederland. https://www.greenpeace.org/nl/lesmaterialen/</i></p>
---	--	--

4.2 Ontwerp

Hoe ben ik tot mijn ontwerp gekomen?

In het begin van mijn stage viel mij op dat sommige kinderen moeite hadden met doorzetten bij het afwerken van taken. Ik nam heel wat literatuur door en besloot hiermee aan de slag te gaan. Met mijn praktijkgericht onderzoek zette ik sterk in op de zelfregulerende vaardigheden, voornamelijk op de focuspunten 'Motivatie en doorzettingsvermogen' van kleuters.

Hiervoor ontwierp ik zelf een meetinstrument om de motivatie en het doorzettingsvermogen van elke kleuter apart in kaart te brengen. Ik baseerde mij op verschillende bronnen om het meetinstrument op te stellen. Ik koos ervoor om een eigen meetinstrument te maken omdat de observatietools die ik vond op het internet al wat verouderd en niet volledig genoeg waren voor mijn onderzoek. Ik baseerde mij voornamelijk op de kijkwijzer van Ferre Laevers. Ik stelde een planningsdocument op voor mijn kleuters. De bedoeling is dat de kleuters leren inschatten hoe ze hun taak kunnen afwerken binnen de week. Ze maken immers zelf hun planning voor de uitvoering en afwerking. Nadat de kinderen hun taak afgewerkt hebben, mogen ze deze beoordelen. Ik stak het beoordelingsblad er bewust in. Ze duiden hun gevoel aan met een emoticon. Ik kan op deze manier inspelen op de interesses en zo ook andere interessante activiteiten voorzien.

Motivatie- doorzettingsmuur:

Samen met mijn mentor ondervond ik dat de kinderen het moeilijk hadden om alles correct en tijdig op te ruimen. Een gelijkaardig probleem stelde zich bij het afwerken van de taken waar ze de focus en/of interesse halverwege verloren.

Ik ben begonnen met een bord uit te tekenen op papier. Daarna heb ik de motivatie/doorzettingsblokjes in verschillende patronen op het blad gelegd totdat ik een bevredigend patroon gevonden had. Nadien deelde ik het volledige bord op in verschillende rijen met vakjes tot alle motivatie/doorzettingsblokjes een plaats hadden. Naast het grote vak met de blokjes voorzag ik haakjes voor de houten ringetjes. Ik stelde het idee voor aan mijn mentor en collega's. Ze zagen het idee helemaal zitten en dus maakte ik een prototype op een houten bord. Dit prototype testte ik uit in mijn klas en ik nam de feedback van mijn mentor en collega's ter harte. Verrassend genoeg kwam de meest relevante opmerking van één van de kleuters, namelijk: 'Wat als iedereen nu goed opgeruimd heeft? 'Je kan toch nooit zoveel ringetjes van alle kindjes op één haakje hangen!' Ik heb samen met de kinderen gezocht naar een oplossing en we kwamen overeen dat er voor het goede werk van de hele klas 1 grote ring aan het haakje komt. Deze oplossing blijkt heel goed te werken bij alle kinderen!

Ik koos bewust voor duurzaam materiaal, namelijk een lichtgewicht houten bord dat makkelijk te transporteren is zodat ik het in mijn toekomstige carrière steeds opnieuw kan inzetten in mijn klas. Het bord kan door middel van velcrostrips vrijwel overal aan vastgemaakt worden (*bijvoorbeeld: aan het raam, op de muur, ...*)

Het visueel stappenplan:

Het visueel stappenplan is geïnspireerd op de beertjes van Meichenbaum. Ik maakte verschillende tekeningen met bijhorende tekst op houten blokjes. Ik bevestigde deze met velcro op het whiteboard. In de derde kolom zijn er haakjes voorzien. De kinderen moeten de verschillende stappen van de taak volgen en telkens als ze een stap voltooid hebben, mogen ze een ringetje op het overeenstemmend haakje hangen. Wanneer de opdracht af is, reflecteren we over ons werk en kijken we alles na. Het stappenplan kan ingezet worden in de verschillende hoeken alsook bij activiteiten zoals koken, beeldactiviteiten, ...

Rustige prikkelarme omgeving:

Mijn ontwerp voorziet een rustig hoekje. Sommige kinderen hebben nood aan rust om een taak af te werken. Dit kan in een rustig hoekje dat we samen in overleg hebben ingericht. De kinderen kozen ervoor om zelf een tent te maken waarin ze rustig kunnen vertoeven. Als de taak niet kan uitgevoerd worden in de tent, dan is er nog een koffer met andere hulpmiddelen. In deze koffer liggen een koptelefoon, een doek om zich te kunnen afschermen waardoor ze minder prikkels krijgen. Er ligt ook een zandloper in de koffer. Sommige kinderen vinden het heel fijn om uitgedaagd te worden met de zandloper. Voor andere kinderen zal dit stresserend werken. Ze kiezen zelf of ze het gebruiken of niet.

**Bijsturingen na uittesten van het prototype en na uittesten definitief ontwerp
Denk ook aan het nagaan van de meerwaarde voor jouw stagecontext (feedback vragen)****Toets jouw ontwerp zeker af aan de door jou vooropgestelde ontwerpeisen**

Na overleg en verwerking van de ontvangen feedback heb ik het prototype aangepast. Mijn eerste prototype was een bord, overtrokken met plasticfolie waarop met een stift vinkjes konden gezet worden. Het was onpraktisch, de whiteboard stift vervaagde en was dus niet geschikt om op de folie te schrijven. Er hing meer inkt aan de handen van de kinderen dan op het bord. Mijn volgende (en definitief) ontwerp was een wit gekleurd houten bord, onderverdeeld in zestien vakjes waarop houten blokjes met positieve quotes en tekeningen worden bevestigd. Aan de onderkant van deze blokjes bevestigde ik een haakje. Aan de rechterzijde van het bord kwamen vakjes in allerlei kleuren. Voor ieder kind was er een gekleurd vakje met eigen kentekens voorzien. Naast deze kentekens kwam nog een haakje met gekleurde ringetjes. De gekleurde vakjes kwamen er pas nadat het prototype omver gevallen was en alle ringetjes dooreen lagen. Niemand wist nog welke ringetjes bij welk kenteken hoorden.

Uiteindelijk voerde ik nog een laatste aanpassing door op basis van een opmerking van de kinderen, namelijk: 'Wat als iedereen nu goed opgeruimd heeft? 'Je kan toch nooit zoveel ringetjes van alle kindjes op één haakje hangen!' Samen met de kinderen vond ik de oplossing en we beslisten dat er voor het goede werk van de hele klas 1 grote ring aan het haakje komt.

Hierdoor beantwoordt het definitieve ontwerp volledig aan de oorspronkelijke ontwerpeisen. Tijdens mijn stage heb ik dit ontwerp in de klas geïmplementeerd. Daarbij merkte ik op dat het ontwerp aanzienlijk heeft bijgedragen aan het vergroten van het doorzettingsvermogen en de motivatie van de kinderen.

5 Concluderen en reflecteren

5.1 Praktijkprobleem

Ik koos ervoor om mijn stage gedurende een gans schooljaar in de derde kleuterklas van VBS Kers en Pit te Heers te doen. Op deze manier kon ik de ontwikkeling van de kleuters gericht onderzoeken. Tijdens mijn stage observeerde ik samen met mijn mentor, juf Christa, de kleuters tijdens het werken. We ontdekten dat sommige kleuters moeite hebben met verantwoordelijkheidszin, zoals het afwerken van taken of opruimen van speelgoed. Ze hebben het moeilijk om obstakels te overwinnen, door te zetten bij uitdagingen, en vertonen een gebrek aan discipline, geduld en motivatie. Ook hebben ze weinig tolerantie voor frustratie en falen, wat nochtans normaal is en deel uitmaakt van het leerproces.

Het stellen van haalbare doelen verschilt per kleuter: sommigen begrijpen de taken beter en werken ze vlotter af met meer doorzettingsvermogen, terwijl anderen de opdrachten ingewikkeld vinden, snel hun interesse verliezen en moeite hebben om taken te voltooien. Om de motivatie van de kleuters te behouden, is een gedifferentieerde aanpak essentieel.

In de klas ervaren zowel de leerkracht als ik regelmatig een gebrek aan verantwoordelijkheidszin of motivatie tijdens activiteiten. Factoren zoals een veranderende thuissituatie, faalangst, en vermoeidheid kunnen hiervan de oorzaak zijn. Een gevoel van welbevinden en veiligheid is cruciaal voor kleuters; wanneer ze zich niet goed voelen, zullen ze nauwelijks in staat zijn om te leren of taken uit te voeren. Dit kan leiden tot frustraties, ontevredenheid en een laag zelfbeeld. Kinderen die thuis niet gewend zijn om taken af te maken, zijn in de klas ook sneller geneigd op te geven en zijn minder gemotiveerd.

5.2 Onderzoeksvraag en deelvragen

“Hoe kunnen we een toolbox ontwikkelen om de motivatie en het doorzettingsvermogen bij kleuters van de derde kleuterklas van kleuterschool VBS Kers en Pit te ondersteunen en te versterken bij de uitvoering van een opdracht?”

Om bovenstaande vraag te beantwoorden is het noodzakelijk om een meetinstrument te ontwerpen dat de motivatie en het doorzettingsvermogen van elke kleuter in kaart brengt. Dit meetinstrument moet eenvoudig en gebruiksvriendelijk zijn. Het moet geschikt zijn om in te zetten voor alle soorten activiteiten en taken.

Om de motivatie en doorzetting van de kleuters te kunnen meten deed ik uitgebreid onderzoek en raadpleegde diverse bronnen. Dit liet mij toe om een effectieve tool te ontwerpen. Allereerst ontwikkelde ik een meetinstrument om de motivatie en het doorzettingsvermogen van elke kleuter afzonderlijk te kunnen meten. Na het verzamelen van alle gegevens begon ik aan mijn ontwerp.

Het ontwerp omvatte twee documenten waarop de kleuters zelf hun taken kunnen plannen en beoordelen. Op basis van hun beoordelingen kon ik inspelen op hun interesses en zo activiteiten aanbieden die aansluiten bij hun leefwereld. Telkens wanneer de kleuters een taak moesten uitvoeren, hadden ze de mogelijkheid om het visuele stappenplan te raadplegen. Wanneer ze hun focus verloren, konden ze hierop terugvallen om te zien in welke fase van de taakuitvoering ze zich bevonden. Om de dag positief af te sluiten, of op elk gewenst moment, konden de kinderen elkaar een motiveringsringetje geven. Dit droeg bij aan een ondersteunende en motiverende sfeer in de klas.

Daarnaast stelde ik een begeleidingsfiche op voor leerkrachten. Deze fiches bevatten uitleg en instructies om met de toolbox aan de slag te gaan. Hiermee kunnen leerkrachten de motivatie en het doorzettingsvermogen van de kleuters effectief ondersteunen en versterken.

5.3 Wat is zelfregulerend leren?

Zelfregulerend leren is het cyclisch proces waarbij een lerende zijn gedrag, gedachten, gevoelens én motivatie zelf richting geeft met het oog op het bereiken van zijn leerdoelen en afhankelijk van zijn context. Zelfregulatie heeft een grote impact op leerprestaties en leermotivatie: jonge kinderen blijken net heel gevoelig te zijn voor instructie over zelfregulerende vaardigheden omdat ze nog in volle ontwikkeling zijn. Kleuters leren om te reflecteren op hun eigen leerproces en hier zelf eigenaar van te worden.

Bron: Peeters, J. P. (2022c). Zelfregulerend leren HOE? ZO!.

5.4 Wat is motivatie/doorzettingsvermogen en wat is de link met zelfregulerend leren?

Gemotiveerd zijn betekent dat een kind in beweging komt en gaat handelen. Het gaat om gedrag dat het leren bevordert bij een taak. *Peeters, J. P. (2022c). Zelfregulerend leren HOE? ZO!.*

Dit wil zeggen dat het beter lukt om jezelf te focussen op een bepaalde taak. Er bestaan verschillende soorten motivatie bij kleuters: intrinsieke motivatie of extrinsieke motivatie. Intrinsieke motivatie betekent dat het kind een activiteit doet omdat hij het leuk/interessant vindt. De drang om te leren komt van binnenuit en het leren verloopt spelenderwijs. Intrinsieke motivatie is heel belangrijk: zij/hij wil zelf zijn taak afronden. Hierdoor wordt de werkmotivatie en het welbevinden van het kind verhoogd. Extrinsieke motivatie betekent dat een kind een activiteit doet omdat daar een beloning of straf tegenover staat. *(Van Der Aalsvoort et al., 2015) ('Intrinsieke motivatie verhogen', z.d.)*

Doorzettingsvermogen is het vermogen om vol te houden totdat een taak af is. Doelgericht doorzettingsvermogen betekent dat je het doel waaraan je werkt wil behalen en daar ook moeite voor wil doen.

De link met zelfregulerend leren is dat kinderen die in staat zijn om zelfregulerend te leren, sneller en effectiever basisvaardigheden zoals lezen, schrijven en rekenen kunnen aanleren. Doordat kleuters de ruimte en het vertrouwen krijgen om eigen plannen uit te voeren zullen ze meer geneigd zijn om door te zetten en zo goede resultaten te behalen. *(Bachelorproef - Het interview - Mevrouw Natalie Boelen.pdf, z.d.)*

5.5 Welke acties kan je als leerkracht ondernemen om te werken aan motivatie en doorzettingsvermogen?

Uit mijn literatuurstudie kwam vaak naar voren dat je de kinderen spelenderwijs dingen moet aanleren. Je moet inspelen op de belevingswereld van het kind. Bepaalde opdrachten moet je soms opsplitsen in kleinere delen. Bij uitdagende of moeilijke opdrachten zal de focus vlugger verdwijnen en is het raadzaam om de kinderen na een tijdje een andere (actieve/rustige) activiteit te laten doen.

Het gebruik van visuele hulpmiddelen, zoals een stappenplan, kan de verschillende fasen van een opdracht duidelijker maken en helpt de kinderen om beter te begrijpen wat er van

hen wordt verwacht. Daarnaast speelt een stimulerende leeromgeving een cruciale rol in het vergroten van de motivatie van kleuters. Een positieve, motiverende sfeer in de klas bevordert niet alleen de bereidheid van kinderen om opdrachten uit te voeren. Het moedigt hen ook aan om elkaar te helpen.

Om de dag positief af te sluiten, of op eender welk geschikt moment, kan een waarderings- of motivatierondje worden gehouden. Dit draagt bij tot het versterken van een ondersteunende en motiverende klasomgeving en uiteindelijk ook aan een betere leerervaring voor de kleuters.

5.6 Het werkveld

Mijn motivatiemuur / doorzettingsmuur kan (toekomstige) leerkrachten helpen om een positief klimaat te creëren in de klas. De kinderen worden op deze manier gestimuleerd om beter te presteren en door te zetten, zelfs bij moeilijke taken.

Bij bepaalde taken kunnen de kleuters in elke fase van de uitvoering terugvallen op het visuele stappenplan en zo de draad weer oppakken om verder te werken.

Voor zowel de motivatiemuur / doorzettingsmuur als het visueel stappenplan zijn er begeleidende infoches opgesteld die de leerkrachten in staat stellen om deze toolbox op een effectieve manier in te zetten in hun klas.

5.7 Kritische blik

De toolbox die ik ontwikkelde, zorgde ervoor dat de motivatie en het doorzettingsvermogen ondersteund en versterkt werd bij het uitvoeren van bepaalde opdrachten. Als er meer tijd was zou ik graag investeren in verder onderzoek en nagaan of het in elke klas (en bij elke doelgroep) werkt. Ik heb de toolbox getest in mijn klas van tien kinderen. Er is nog verder onderzoek nodig, bijvoorbeeld hoe de tool werkt in een grotere klas. Ik zou ook onderzoeken op welke manier de toolbox efficiënt en doelgericht kan ingezet worden in een klas met bijvoorbeeld meerdere kinderen die een taalachterstand hebben. Vervolgonderzoek is in deze zeker zinvol. Door verder onderzoek te doen kunnen we de toolbox nog meer verfijnen en afstemmen op de behoeften en interesses van alle kinderen.

5.8 Persoonlijke groei

Toen ik begon aan het onderzoek vroeg ik mij ernstig af op welke manier ik dit zou aanpakken. Hoe kan je de motivatie en doorzetting meten bij een kleuter en hoe kan je de kleuter motiveren om door te zetten? Eerst en vooral deed ik opzoeken op het internet en vervolgens vond ik literatuur over dit onderwerp. Het onderzoek kwam een beetje moeizaam van de grond. Gelukkig kon ik bij mijn promotor, mevrouw Jolien Quinten terecht en zij hielp mij goed op weg om eraan te beginnen! Gaandeweg vond ik meer en meer literatuur en informatie over het onderwerp en zo begon mijn idee van de motivatiemuur en doorzettingsmuur vorm te krijgen. Ik kreeg de gelegenheid om een experte ter zake te interviewen. Uit dit interview met mevrouw Natalie Boelen haalde ik heel wat ideeën en inspiratie.

Bij het uitwerken van mijn motivatie en doorzettingsmuur in duurzame materialen probeerde ik ook enkele SDG doelen te verwerken: in mijn observatiesystemen heb ik oog voor *gendergelijkheid* door een evenredige verdeling van jongens- en meisjesafbeeldingen op de houten blokjes. Tijdens het pauzemoment met vers fruit besprak ik het thema '*Geen Honger/Geen Armoede*'. Kinderen uit moeilijke thuissituaties hadden vaak niets bij zich. Dankzij het motivatiebord begrepen de andere kinderen het belang van delen en besloten ze spontaan hun fruit te delen, zodat iedereen een stukje kreeg. Ik streef ernaar dat alle meisjes

en jongens in hun vroege kindertijd toegang hebben tot kwalitatieve ontwikkeling, zorg en opvoeding voorafgaand aan de lagere school, zodat ze goed voorbereid aan het basisonderwijs kunnen beginnen.

Ik slaagde erin een positieve, motiverende sfeer in de klas te brengen met behulp van mijn motivatiemuur / doorzettingsmuur. De zelfsturing, verantwoordelijkheid en participatie werden verhoogd door het visueel stappenplan.

Doorheen het proces reflecteerde ik altijd over mijn keuzes, ideeën en handelingen. Ik besprak het onderwerp en stelde het idee van mijn ontwerp voor aan mijn promotor. Ik stelde het ontwerp ook voor aan de collega's op mijn stageschool. Ze waren heel enthousiast en vroegen mij of ze er zelf ook mee aan de slag konden. Verschillende collega-leerkrachten kwamen langs om te observeren en te leren. Ik kreeg heel wat enthousiaste reacties. De X-factor kwam aan bod doordat mijn ontwerp *innoverend* is. Ik kreeg verschillende mooie complimenten van de lectoren die mij kwamen beoordelen op stage. Ze vertelden mij dat het een vernieuwend en origineel project was. Mijn X-factor bleef groeien doordat ik *samenwerkte* met mijn mentor. Ik toonde *passie en empathie* door samen met haar een motivatiemuur / doorzettingsmuur te maken. Vanaf volgend schooljaar kan zij deze inzetten in haar klas.

Ik durf met zekerheid te zeggen dat ik gegroeid ben in de rol als inhoudelijk expert. Ik wist eerst niet goed wat me allemaal te wachten stond of hoe ik het moest aanpakken. Nu vind ik dat het echt wel een geslaagd onderzoek geworden is waar andere leerkrachten inspiratie uit putten en met het idee aan de slag kunnen. Tijdens heel het proces dat ik doorliep heb ik voortdurend ingezet op het zijn van een *ondernemingsgezinde leerkracht* waardoor ik mijn X-factor telkens beetje bij beetje vergrootte. Ik durf te stellen dat ik in de rol 'begeleider' gegroeid ben doordat ik doelgericht koos voor een gepaste set van observatiesystemen om de beginsituatie van de kleuters en de klasgroep in kaart te brengen. Hierdoor kon ik mijn didactisch handelen afstemmen op de doelstellingen en de leefwereld van mijn kleuters. In mijn rol van opvoeder ben ik erin geslaagd om een positief klimaat te creëren voor de kleuters.

5.9 De toekomst

Na het succes van mijn bachelorproef en de positieve feedback die ik tot nu toe al ontving, ben ik vastbesloten om mijn onderzoek verder te ontwikkelen. Daarnaast zijn er meerdere mogelijkheden om mijn onderzoek verder uit te diepen. Dit kan door het onderzoeken van specifieke aspecten van motivatie en doorzettingsvermogen zoals de rol van individuele verschillen, culturele invloeden, taalachterstand of de impact van verschillende onderwijsmethoden. Een andere interessante mogelijkheid voor vervolgonderzoek is het evalueren van de langetermijneffecten van mijn interventies op de motivatie en doorzettingskracht van de kleuters.

Door voort te bouwen op mijn huidige bevindingen en nieuwe wegen te verkennen, hoop ik bij te dragen aan de ontwikkeling van effectieve strategieën voor het bevorderen van deze cruciale vaardigheden bij leerlingen van alle leeftijden.

Literatuurlijst

- Angélique. (2023, oktober 21). Eigenaarschap en zelfsturing. *Eigenaarschap en zelfsturing*. <https://www.groep1-2.com/post/kleuters-eigenaar-maken-van-hun-eigen-leerproces>
- *Bachelorproef—Het interview—Mevrouw Natalie Boelen.pdf*. (z.d.).
- Davies, F. D. (z.d.). *Van spelmotivatie naar leermotivatie*.
- De Scholte Vries, B. S. D. V. (z.d.). *Zelfsturing in spel* [Tijdschrift].
- Dekker, W. D. (z.d.). *Help leerlingen zichzelf te sturen*.
- Delfos, M. D. (z.d.). *Communiceren is contact*.
- Den Hollander, S. D. H. (z.d.). *Omgaan met jezelf en je mogelijkheden*.
- Deterd Oude Weme, G. D. O. W., & Van Tuijl, C. V. T. (z.d.). *De rol van de leerkracht: zelfregulatie*
- *Gedragsproblemen in de klas*. (2023, december 14).
<https://gedragsproblemenindeklas.nl/gedragsproblemen/executieve-functies/>
- Hemmer, M. H. (z.d.). *Basisontwikkeling voor kinderen met een rugzakje*.
- Intrinsieke motivatie verhogen. (z.d.). *Intrinsieke motivatie verhogen*. Geraadpleegd 25 november 2023, van <https://www.thomasencharles.nl/kindgesprekken-motivatie/>
- Je kind motiveren: 18 tips en oefeningen. (z.d.). *Je kind motiveren: 18 tips en oefeningen*. Geraadpleegd 5 oktober 2023, van <https://www.squla.nl/growth-mindset/je-kind-motiveren>
- Klabbers, V. K. (z.d.). *Kijken met kleuters* [School: Video interactieve begeleiding].
- Kole, J. K., & De Ruyter, D. D. R. (z.d.). *Betrokken en bevlogen*.
- *Meer compassie - HJK*. (2023, September 25). HJK. <https://www.hjk-online.nl/recensie/meer-compassie/>

- Motivatiemeter: Leergoesting zichtbaar maken. (2020, november 19). *Motivatiemeter: leergoesting zichtbaar maken*. <https://www.klasse.be/250100/motivatiemeter-leergoesting-zichtbaar-maken/>
- Motiveer je leerlingen met kanskaarten. (2023, augustus 25). *Motiveer je leerlingen met kanskaarten*. <https://www.klasse.be/560503/kanskaarten-leerlingen-motivatie/>
- *Opdeschoudersvandereuzen.pdf*. (z.d.).
- Pals, R. P. (z.d.). *Houd het spel in zicht*.
- Peeters, J. (2023). *Zelfregulerend leren: Hoe? zo!* (Vierde druk). LannooCampus.
- Peeters, J. P. (2022c). *Zelfregulerend leren HOE? ZO!* (1ste editie). Lannoo Campus.
- Peters, I. P., & Van Oers, B. V. O. (z.d.). *Handelingsstrategieën van leerkrachten in doelgerichte interacties* [Tijdschrift].
- Poland, M. P. (z.d.). *Samenwerkend leren in de onderbouw* [De wereld van het jonge kind].
- Van den Heuvel, W. V. D. H. (z.d.). *Spelsignalen in de niet-speelwereld* [Tijdschrift].
- Van der Aalsvoort, D. V. D. A. (z.d.). *Motivatie van leerlingen meten*.
- Van Der Aalsvoort, G. M., Lepola, J., Overtoom, L., & Laitinen, S. (2015). Motivation of young students: A cross-cultural evaluation of a model for motivational orientations. *Research Papers in Education*, 30(1), 114-131.
<https://doi.org/10.1080/02671522.2013.787447>
- Van der Heijden, M. V. D. H. (z.d.). *Juf, kijk eens wat ik heb gemaakt!*

Bijlagen

Meetinstrument motivatie en doorzettingsvermogen

Naam:	Niet	Soms	Vaak	Altijd	Eventuele toelichting
Begrijpt de kleuter wat er van hem verwacht wordt?					
Zoekt de kleuter zelf manieren om de opdracht zo goed mogelijk, zelfstandig uit te voeren?					
Blijft de kleuter proberen ook al is het moeilijk?					
Verlies van interesse bij moeilijkheid?					
Kan genieten van de activiteit, kan plezier beleven					
Vertoont vitaliteit					
Toont doorzettingsvermogen tijdens de activiteit					
Toont motivatie tijdens de activiteit, de leerkracht geeft een score tussen 'geen inzet' en 'extreme inzet' volgens de motivatiemeter in de klas.					
Algemene score (check kijkwijzer na 5 minuten)					
Algemene score (check kijkwijzer na 10 minuten)					
Algemene score (check kijkwijzer na 15 minuten)					

Gebruiksaanwijzing kijkwijzer:

1. Vooraleer je observeert, plan je de observatie zorgvuldig aan de hand van de 5 W&H-vragen (wie, wat, waar, wanneer, waarom, hoe).
2. Noteer de namen van de kleuters die je observeert.
3. Noteer de hoek/activiteit/opruimmoment die je observeert
4. Noteer de datum en het uur dat je observeert
5. Noteer de hoek/activiteit/opruimmoment die je observeert.
6. Noteer de datum en het uur dat je observeert.
7. Noteer de naam van de kleuter die je observeert.
8. Geef elke kleuter een score (niet – soms – vaak – altijd) op elk van de criteria.
9. Geef elke kleuter een score van 1 tot 5 op basis van de kijkwijzer (na 5 min, na 10 min, na 15 min, algemene score).
10. *Niet verplicht: noteer eventueel een korte toelichting bij de gegeven scores.*

Uitleg meetinstrument:

De leerkracht observeert de kleuter en zet kruisjes in de juiste kolom. Ze kan eventuele opmerkingen in de kolom plaatsen.

Voornamelijk kruisjes in de rode kolom: zeer zwakke motivatie/doorzettingsvermogen

- Motivatie en het doorzettingsvermogen liggen onder het gemiddelde niveau van leeftijdgenoten
- De kleuter is niet in staat om zelfstandig een taak af te maken
- De kleuter verliest snel zijn interesse als zij/hij merkt dat de taak moeilijk is
- Vertoont frustratie
- Toont duidelijke kenmerken van ongemak: verdrietig, in paniek, ...

Voornamelijk kruisjes in de groene kolom: zeer sterke motivatie/doorzettingsvermogen

- Motivatie en het doorzettingsvermogen liggen ver boven het gemiddelde niveau van de leeftijdgenoten
- De kleuter is in staat om zelfstandig een taak af te maken
- De kleuter ziet het als een uitdaging en geeft niet snel op
- De kleuter is voldaan bij het volbrengen/afwerken van een opdracht

HOE WAS MIJN INZET?

Motivatiemeter

DONKERGROENE ZONE: EXTREME INZET
Ik heb echt keihard gewerkt! Het is af!

LICHTGROENE ZONE: PRIMA INZET
Ik heb prima mijn best gedaan! Ik heb heel wat doorzettingsvermogen getoond!

GELE ZONE: VOLDOENDE INZET
Ik heb goed gewerkt!

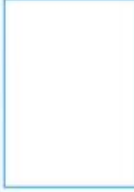

ORANJE ZONE: BEETJE INZET
Ik heb het niet afgemaakt of heel slordig.

RODE ZONE: GEEN INZET
Het lukt niet. Ik heb het niet geprobeerd.

PLATFORM MINDSET
Laat Talent Groeien!

Zelfstandig plannen en beoordelen

NAAM:				
 Maandag	 Dinsdag	 Woensdag	 Donderdag	 Vrijdag
				

NAAM:			
	  		
	  		

De doorzettings-motivatiemuur en het motivatiemannetje

Het visueel stappenplan

Het interview met mevrouw Natalie Boelen:

Onderwerp: zelfregulerende vaardigheden, specifiek over motivatie en doorzettingsvermogen

Allereerst wil ik u bedanken dat u de tijd neemt om deel te nemen aan dit interview.

Indra: Het onderzoeksdoel van mijn Bachelorproef betreft 'Hoe kunnen we een toolbox ontwikkelen om de motivatie en het doorzettingsvermogen bij kleuters van de derde kleuterklas van kleuterschool VBS Kers en Pit beter te ondersteunen en versterken?'

Mijn eerste vraag hierbij is:

Hoe zou u zelfregulatie omschrijven?

Mevrouw: Eigenlijk is de essentie van zelfregulerend leren dat kinderen hun eigen leren zelf in handen kunnen nemen, zelf beslissingen kunnen nemen in functie van hun eigen leerproces en een tweede belangrijk iets is dat ze dat op een actieve manier kunnen doen. Dit is op een heel simpele manier en kort door de bocht uitgelegd wat volgens mijn mening zelfregulerend leren is want het is natuurlijk heel breed.

Waarom zijn zelfregulerende vaardigheden belangrijk, vooral in het kader van motivatie en doorzettingsvermogen? (ik bedoel hiermee dat ze verantwoordelijkheid moeten nemen of verplichtingen moeten nakomen ook al als het moeilijk gaat)

Mevrouw: Ik denk dat je met jouw acties, uw focus duidelijk stelt en daar al een antwoord op gegeven hebt. Want het feit dat kinderen niet snel opgeven en blijven volharden is een kwaliteit wat je ook moet hebben in het echte leven. Ook leren hoort hier bij. Leren inzien : dit zijn mijn sterke punten, dit kan ik nog niet zo goed... Het is de bedoeling dat ze daar ook inzicht in krijgen en erop kunnen inzetten zodat ze hier ook in kunnen groeien, dit evenwel zonder het te zien als falen. De kleuters kunnen een inschatting maken van hun eigen zelfregulerende vaardigheden. Op kleuterniveau kan dit al goed. Je kan kleuters ook een inzicht geven in het feit dat sommige kinderen heel erg doorzetten en andere niet. Daar kan je op hun niveau eigenlijk ook op inzetten, want dat heb je nu eenmaal nodig in het latere leven. Dat is eigenlijk het doel van een kleuterklas. Je wil kinderen voorbereiden op een volwassen leven en je wil dat ze zich zo goed mogelijk voelen als persoon zodat ze zich later zo gelukkig mogelijk voelen. Dit begint ook bij "wie ben ik"? Waar liggen mijn talenten? Waar kan ik nog in groeien. Het zit ook een stuk in die motivatie en dat doorzettingsvermogen. Als jij op voorhand zegt : 'Ah, dat vind ik eigenlijk wel echt heel lastig' ja dat is zo... Ik kan niet overal even goed in zijn, ik ga wel mijn best doen en ik ga wel gemotiveerd zijn om het zo goed mogelijk te doen. Daar zit volgens mij een hele grote kracht in om kinderen zichzelf te leren motiveren. Ze moeten zichzelf hiervoor natuurlijk goed kennen... Bij de kleuters is dit niet zo vanzelfsprekend maar dat lukt wel op hun niveau. Ze kunnen elkaar ook motiveren, van: 'Kom, opruimen vinden we eigenlijk niet zo leuk, daar hebben we niet zoveel zin in... Maar we gaan dat toch zo goed mogelijk proberen te doen want straks is het veel fijner om in een opgeruimde klas terecht te komen. Als we niet opruimen gaan we dingen kwijt raken ...dus kom op!' We gaan elkaar motiveren, zeggen zinnetje tegen elkaar. Je hebt zo van die motiverende posters. Je krijgt dan zo een sfeer van: " ah kom op!" Wij motiveren elkaar, waardoor wij ook wel kunnen doorzetten. Kleuters zijn sponzen, die nemen alles op wat je zegt en wat zij horen, als je daarmee begint, op die leeftijd... Dat is zo een dankbaar publiek en eigenlijk leg je de basis voor hoe weerbaar ze zijn op latere leeftijd. En dat betekent ook: eens een tegenslag ervaren, vandaag heb ik eigenlijk geen zin, vandaag ontbreekt de motivatie mij en dat is oké... Maar we gaan toch proberen door te zetten of we proberen het op een andere manier ... en gaat het u wel lukken? Wat heb je nodig zodat het je vandaag wel lukt ? Die flexibiliteit in je mindset gaat hen helpen wanneer ze ouder worden.

Jonge kinderen moeten leren om hun emoties en gedrag te reguleren. Wat kan je doen om ze dit te leren en waarom is dit belangrijk? Bijvoorbeeld het kind is gefrustreerd omdat zijn vriendje de opdracht vlot en vanzelfsprekend afwerkt terwijl zij/hij er niets van bakt.

Mevrouw: Ik denk dat het heel belangrijk is om als leerkracht het gedrag wat je ziet, te benoemen. In die zin dat je er ook echt erkenning aan geeft, dat benoemt en zegt van "Oh, ik zie dat je het heel lastig hebt met die oefening en het je niet goed lukt. Ik zie dat het je frustreert / wat boos maakt. En dat is oké, dat mag ... Ik snap dat ... Dat is niet leuk. En dan zitten we eigenlijk een beetje bij wat we

daarstraks gezegd hebben... We zullen eventjes pauzeren of wat heb jij nodig om dat gedrag te kunnen reguleren. Bijvoorbeeld, je hebt hier een poster van "gevoelens" en eentje met "wat heb ik nodig". Dit is een heel gemakkelijke manier, vooral als ze boos zijn om ernaar terug te grijpen. Dan kunnen ze aanduiden welke emotie en wat ze nodig hebben. Ze moeten dan kiezen uit een gamma, bijvoorbeeld: "Heb ik het nodig om even alleen te zitten?" Het kan even goed in de klas: boekenhoek, even buiten, na de speeltijd lukt het misschien wel... Zal ik misschien eerst even een boekje lezen, eerst even met een vriendje spelen? Daarna proberen we gewoon opnieuw en dan lukt het waarschijnlijk wel... Het kind heeft dan misschien wel iets meer hulp nodig van de juf maar dat is niet erg... het krijgt die hulp en kan zo succeservaringen opdoen! Want kijk, het lukte je toen niet, maar eigenlijk heb je jezelf kunnen reguleren en nu zijn we terug vertrokken... het lukt vast wel dit keer!

Wat vooral niet mag, (dat zie je bij kleuterklassen en bij ouders ook en dat is een heel menselijke reactie) dat is als kinderen echt boos worden zeggen: 'Nee, niet boos doen! Zo gaan we niet reageren.' Als iemand ergens op slaat: "Nee dat mag niet hé..." Wanneer iemand blij is wordt dit toegejuicht maar boos zijn dat mag niet... Ik vind het heel belangrijk dat je het gedrag benoemt. Benoem wat je ziet, zodat kinderen ook leren: "Ah ja, nu ben ik gefrustreerd, of boos... Ik mag boos zijn want het lukt mij niet en dan is het logisch dat ik boos ben... Wanneer ze beginnen te slaan bijvoorbeeld, wel zeggen: "Kijk ik snap dat je boos bent en ik zou ook boos zijn maar we gaan niet slaan". Wat kunnen we wel doen? Wat zou jou nu kunnen helpen? Daarom is die poster heel goed.

Welke factoren spelen volgens uw expertise een cruciale rol in het stimuleren van motivatie bij kleuters in het algemeen? (hoe kun je de motivatie bij kleuters stimuleren in het algemeen)

Mevrouw: Op heel concreet gebied kun je het zien naar motiverende uitspraken toe. Herhaaldelijk van die uitspraken doen zal de kinderen motiveren. Op de website Klasse heb je vaak van die uitspraken, motivatiekaartjes. Je kan daar inspiratie halen. Vaak zijn ze wel voor de lagere school maar je kan ze vertalen naar de kleuterklas. Je kan er prentjes en tekeningen van maken, bijvoorbeeld als het gaat om het maken van fouten: "Oh ik zie je leren van je fouten... ah ik zie dat je een klasgenootje helpt, wat fijn! Ik zie dat je brein op volle toeren draait, hoe leuk!, Ik zie jou doorzetten bij moeilijke opdrachten, ook al lukt het niet goed". Dat zijn allemaal uitspraken die je als leerkracht kan doen. Maar als je er echt specifiek op wil inzetten dat het ook visueel gemaakt kan worden voor kleuters in een klas, kan je bijvoorbeeld tekeningen voor de kleuters maken. Op het einde van de dag doen we een waardering rondje / motivatierondje om de dingen die je door de dag benoemde, 's avonds vast te zetten... Ze kunnen aan elkaar een kaartje geven: "Jij hebt mij heel erg geholpen daar, dank je wel!" Alles begint echter bij de leerkracht, die de zinnestukjes regelmatig herhaalt. Je kan dat dan aan de kinderen ook in de vorm van die prentjes meegeven en zij kunnen deze doorgeven aan elkaar. Als er een cultuur heerst in de klas van: kijk, we motiveren elkaar en op die manier kan je jezelf ook motiveren, ga je automatisch ook meer doorzetten in de klas en een positieve sfeer scheppen.

Bv. van proberen kan je leren, foutjes maken mag, ...

Hoe ervaar jij motivatie en doorzettingsvermogen bij kleuters van een derde kleuterklas?

Mevrouw: Ik denk dat je dan heel sterk moet kijken naar betrokkenheid. Ik denk dat wanneer de betrokkenheid hoog is, je sowieso meer zal doorzetten en gemotiveerd zijn. Dan komen we eigenlijk bij de kern van wat goed onderwijs is. Zorgen voor een goed welbevinden, een goede betrokkenheid en als die laag is moet je je aanbod en aanpak bijsturen in functie van die motivatie en betrokkenheid. Dan moet je echt terug naar de kern, terug naar de hoeken, opdrachten afgestemd op ZNO. Als je dit hebt zullen ze doorzetten, en dan speelt die binnenklasdifferentiatie een grote rol, zodat je je aanbod afstemt op de individuele noden van het kind. Wanneer je dit kan, zullen de kinderen ook weer sneller gemotiveerd zijn en doorzetten.

Belangrijk: onderscheid maken of het kindje zijn dag wel/niet heeft, of hij misschien ziek is, of ligt het aan het soort opdracht en de algemene betrokkenheid? Dan kan je er wel over nadenken hoe je de zaken kan draaien zodat die meer gemotiveerd wordt. De kleuterklas is hiervoor een heel dankbare leeromgeving omdat je heel veel doelstellingen op verschillende soorten kan nastreven. Lukt het niet in groep, dan kan je het kind 1-1 op naast u nemen. Je kan deze doelstellingen in de constructiehoek steken zodat, bijvoorbeeld als het gaat over wiskunde, je heel gemakkelijk in de winkelhoek/constructiehoek het doel probeert uit te lokken door hier opdrachtkaarten te hangen. Je

kan dan observeren. Altijd eerst de vraag stellen: waarom is het kind vandaag niet betrokken? Dan is dat ook oké, dan proberen we gewoon morgen opnieuw.

Krijg jij regelmatig te maken met kinderen met een gebrek aan zelfregulatie vooral op vlak van motivatie en doorzettingsvermogen (stagebezoeken, zelf in de kleuterklas staan?). Kan je een voorbeeld van zo een situatie geven?

Mevrouw: Mijn onderzoek gaat voornamelijk over kinderen van het lager onderwijs. Hier heb ik wel voorbeelden van maar van de kleuterklas heb ik niet meteen veel voorbeelden. Wat je wel regelmatig ziet zijn kinderen die niet opruimen. Ik denk dat het daar gewoon heel belangrijk is dat je motiverend bent, duidelijke instructies geeft en een sfeer creëert van: "Komaan, we gaan elkaar motiveren om toch door te werken.." Je kan instructies geven en zelf mee opruimen. Het allerbelangrijkste is een goede relatie opbouwen met de kinderen in uw klas. Dit is de basis om te werken aan zelfregulerend leren met kinderen. Als je dit hebt, gaan ze ook sneller zeggen: "Ah ja oké, voor de juf zal ik het wel doen..." Als je dat niet hebt zal je andere trucjes uit de kast moeten halen en is het lastiger. Wanneer de kinderen je respecteren en je hebt een goede band met de kinderen, gaat dit ook veel vlotter. Dat is essentieel en gaat voor alles.. Het belangrijkste is dus echt inzetten op 2 dingen: die verbinding en de autonomie. Want als je kinderen autonomie geeft dan krijgen ze het gevoel van: "Oh ik kan dingen zelf beslissen" Ze zijn dan ook meer gemotiveerd. Dit zijn misschien vragen die je je op voorhand kan stellen... bv. dat opruimen, kan ik de kleuter daar ergens autonomie in geven, of kan ik vragen aan de kinderen: "Oh, zeg, dat opruimen... dat werkt niet zo goed, hoe kunnen we dat aanpakken? "We gaan daar samen eens over nadenken." Dus echt met de ideeën van de kinderen werken zodat je ze daar een stukje autonomie in geeft. In dat stukje autonomie zit dan ook een stukje motivatie, want ze hebben er zelf voor gekozen ... Dus die verbinding en autonomie zijn twee sleutelbegrippen die voorafgaan aan het werken aan zelfregulerend leren. Dat is de basis.

Ik heb al heel veel interessante informatie gekregen met dit interview. Heb je misschien tips die mij kunnen helpen bij het opmaken van een toolbox voor mijn kleuterklas, dus rond motivatie en doorzettingsvermogen, zaken die ik zeker hierin moet verwerken

Mevrouw: Ik denk dat een heel belangrijke tip als je hieraan wilt werken, buiten wat ik verteld heb over inzetten op verbinding en autonomie, is dat je dit bespreekbaar maakt. Dat is eigenlijk de essentie van heel het gesprek ook. Je kan dit ook echt bespreekbaar maken; kijk iedereen, dat opruimen... Dat lukt niet zo goed hé. Maar we gaan dat proberen te doen en we gaan elkaar motiveren. Weet je wat dat is 'motiveren'? De leerkracht houdt hier dus eerst een klasgesprek rond. Je neemt een afbeelding die motivatie typeert. Je hangt dit op in de klas en dan kan je zeggen: 'Ah, weet je nog wat wij belangrijk vonden in de klas?' We gingen elkaar motiveren hé, hoe gingen we dat alweer doen?' Je moet het visueel maken, bespreekbaar maken en aandacht voor hebben tijdens momentjes in de kring. Of als een kleuter eens echt iets uitzonderlijk heeft gedaan waarvan je zegt van: 'Amai, dat vind ik voor die kleuter nu echt eens zo knap!' dat je dit ook direct benoemt.

Bijvoorbeeld: 'Oh, het is vandaag gelukt met zijn veter! Kijk: kindje A heeft zijn veter gebonden. We hebben die zo gemotiveerd, weet je nog?' En dan zit je ook met die growth mindset. 'Ah, toen is het niet gelukt en toen ook niet, maar we hebben gezegd: 'Van proberen kan je leren' en nu is het wel gelukt, wauw! Dus door onze motivatie en door ons motivatiemannetje (mascotte), is het wel gelukt! Ik denk dat dat heel belangrijk is om dat bespreekbaar te maken.

Ik speelde hierop in door beloningskaartjes, 'je hebt dit goed gedaan', maar de geïnterviewde leerkracht maakte mij erop attent dat ik weg moest blijven van beloningskaartjes. Belonen en straffen, daar ga je liever niet in verzeild geraken. Er is een verschil tussen motiveren en belonen. Belonen, dan zeg je eigenlijk: o, voor mij heb je het goed gedaan. Voor mij ligt die lat hier en jij hebt die gehaald. Maar bij motivatie is er geen norm waaraan ze moeten voldoen. Straffen en belonen is eigenlijk heel voorwaardelijk en motivatie komt vanuit een onvoorwaardelijke hoek.

Straffen en belonen : "ALS jij dat gedaan hebt, ALS jij dat opgeruimd hebt dan ... krijg jij een beloning en ALS jij flink hebt opgeruimd DAN krijg je een dikke duim van mij ...

Dat bedoel ik met voorwaardelijk, als jij voldoet aan mijn voorwaarden, dan ben ik tevreden en dan geef ik u een beloning. Maar als ik niet tevreden ben dan krijg jij een straf. Maar het zijn mijn

voorwaarden. Motivatie staat los van die voorwaarden. Motivatie is onvoorwaardelijk, wat je ook doet, ik zie u even graag en ik blijf u aanmoedigen. Ik blijf u motiveren; dus blijf af van motivatie en belonen.

Nadien speelde ik nog in op een idee van mij, namelijk een kistje met materialen die de kleuters kunnen motiveren, dit vond de geïnterviewde leerkracht een heel goed idee. Ik had het over de materialen die in dit kistje zouden liggen. Ik vroeg een tip over 1 voorwerp, dat ik in dit kistje zou leggen. Hier twijfelde ik namelijk over ... Ik had gevraagd of zandlopers in dit kistje steken wel een goede methode is voor de tijd te bewaken (als ze een opdracht moeten afmaken), bijvoorbeeld: **je krijgt 10 minuten voor deze taak, gaat dit kindje dan niet gehaast zijn?**

Mevrouw: Dat hangt echt van kind tot kind af en daar zit die binnenklasdifferentiatie. Er zijn kinderen, als ik nu gewoon naar mijn oudste kind kijk: die zou daardoor getriggerd zijn. Die zou zoiets hebben van ah yes! En mijn jongste... Die zou blokkeren. Maar ... Dat is binnenklasdifferentiatie. Dat is jouw taak als juf om te kijken welk kind daarmee zou geholpen zijn en welk niet. Dus ik zou niet zomaar zeggen: ah neen, dat is een slechte methode. Voor sommige kindjes gaat dat werken en op anderen niet...

Wat je ook wel hebt... die beertjes van [meichenbaum](#). Dat gaat ook over werkhouding, wat moet ik doen, hoe ga ik het doen, ik doe mijn werk en ik kijk mijn werk na. Dat is een soort stappenplan waarbij je kinderen die het niet zo goed weten, vooruit helpt. Vaak is het ook van: "Ik weet ook niet zo goed wat ik moet doen" Het is vaag en er zijn betere versies van ondertussen. Jij kan voor jouw bachelorproef daar een eigen stappenplan van maken als je wil. Bijvoorbeeld dat je zegt van : ik neem dit, dan doe ik dat, dan kijk ik nog eens of ik alles heb ingevuld.

OF om door te zetten: ik begin met dit, dan mag ik al een sticker zetten, ...

Soms zijn het ook gewoon kinderen die halverwege niet meer weten 'ah, waar ben ik mee bezig?' En wat moet ik nu weer doen? Het is niet altijd van: "Ik kan niet doorzetten of ik ben het beu... Het is eerder van : ik ben de focus kwijt."